

Datum: 2016-05-30
Dokumenttyp: Yttrande
Diarienummer: 2016/0076
Er referens: Ku2016/00088/D
Handläggare: Karl-Oskar Öhman

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på betänkandet ”Låt fler forma framtiden!” (SOU 2016:5)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga på lika villkor, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet (MFD) tillstyrker betänkandet i sin helhet, men vill lämna vissa kommentarer och synpunkter för att påvisa att det finns förtydliganden att göra ur ett rättighetsperspektiv, samt för att förtydliga viktiga aspekter av tillgänglighet för att förslagen ska komma alla till dels.

Myndighetens synpunkter

MFD delar utredningens bedömning att demokratin fortsatt står stark, men att den ojämlika fördelningen av det politiska inflytandet mellan olika samhällsgrupper kvarstår som ett problem och en utmaning. Utredningen har ett tydligt och genomgående funktionshindersperspektiv som lyfter de förutsättningar och hinder som finns för personer med funktionsnedsättning att ingå i de demokratiska processerna. Myndigheten ser därför positivt på förslaget om en ny målsättning för demokratipolitiken med syftet att öka jämlikheten i delaktighet och inflytande, och inte minst hållbarhet, engagemang och respekt för de mänskliga rättigheterna.

I flera delar önskas emellertid förtydliganden i att funktionshindersperspektivet har många aspekter för att de demokratiska rättigheterna ska komma alla till del. Vad gäller tillgänglighet är det viktigt att tänka att det gäller demokratins alla arenor. Det handlar inte heller enbart om den fysiska miljön, utan omfattar även sådant som tillgänglig information och alternativa format, digital kommunikation i allmänhet och webbplatser i synnerhet.

Avsnitt 8.5.2. Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna

MFD tillstyrker utredningens förslag om att fullmäktige får besluta om ledighet under en begränsad period för föräldraledighet eller för en förtroendevald som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga. Myndigheten anser dock att det i fallet ledighet på grund av sjukdom som ger nedsatt arbetsförmåga tydligare bör beaktas möjliga lösningar för att kunna fortsätta fullgöra sitt uppdrag genom att ur arbetsgivarsynpunkt anpassa förutsättningarna.

Avsnitt 11.5.1. Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta

Avsnitt 11.5.3. Riktlinjer eller principer för hur samråd och medborgardialoger ska genomföras

MFD tillstyrker utredningens förslag om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut, samt att fullmäktige bör anta riktlinjer eller principer för hur dessa samråd och medborgardialoger ska genomföras.

MFD delar bedömningen att kunskap är en förutsättning för att kunna delta i politiska beslutsprocesser. Myndigheten delar också betänkandets analys i kapitel 15 (delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning) om att ”åtgärder som syftar till att säkerställa lika möjligheter till delaktighet och inflytande i politiska beslutsprocesser för alla medborgare, oavsett funktionsförmåga, är därför helt avgörande” samt ”kommunen eller landstinget bör tillhandahålla tillgängliga lokaler för politiska möten”. MFD önskar ett förtydligande att även tillgänglighet i bred bemärkelse är en avgörande förutsättning för att kunna delta i politiska beslutsprocesser, såsom samråd och medborgardialoger, som behandlas i betänkandets kapitel 11.

Vi välkomnar att information och inbjudan kring samråd och medborgardialoger ska finnas tillhanda oberoende av potentiella deltagares funktionsvariation, men vill ytterligare understryka tillgänglighetsaspektens vikt vid en eventuell revidering av bestämmelser och målsättningar i kommunernas och landstingens demokratiutvecklande arbete.

Avsnitt 12.7.1. Underlätta insamlingen av namnunderskrifter

Avsnitt 12.7.2. En nationell webbplats för namninsamling upprättas

MFD tillstyrker utredningens förslag om att underlätta för initiativtagare genom möjlighet att samla in underskrifter online, samt att en nationell webbplats för att hantera folkinitiativ och motioner inrättas. MFD vill, med stöd av artikel 9 i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, framhålla

vikten av att webbplatsen är tillgänglig för alla medborgare. En nationell webbplats möjliggör för många att vara delaktiga i ökad utsträckning. Detta ställer samtidigt krav på tillgängligheten vad gäller teknik, design och innehåll. Inte minst vid inloggning, identifiering och underskrift är det viktigt med lösningar som är så hinderlösa som möjligt.

Vidare är det viktigt att det finns kompletterande kanaler som omfattar både möjligheten att tillgodogöra sig relevant information samt lämna sin underskrift.

Vad gäller webbplatsen vill myndigheten peka på vikten av att standarden WCAG 2.0, samt PTS vägledning för webbutveckling används, för att göra innehållet tillgängligt för en bred mottagargrupp inklusive personer med olika funktionsnedsättningar. Värt att notera är att EU-parlamentet, Kommissionen och rådet den 3 maj i år kom överens om att genomföra det så kallade webbtillgänglighetsdirektivet, vilket innebär att offentlig sektors webbplatser ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Dessutom presenterade EU-kommissionen ett förslag till det så kallade Tillgänglighetsdirektivet, som omfattar en mängd digitala produkter, tjänster och webbplatser. Lagen om offentlig upphandling, LOU, ändras under 2016 (eller 2017) som en konsekvens av ändringar i EU:s olika upphandlings- och koncessionsdirektiv. En viktig ändring i LOU är att hänsyn ska tas till utformning utifrån alla användares behov, inklusive tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. I princip är det alltså nödvändigt och ofrånkomligt att utformningen av webbplatsen ska ske med höga krav på tillgänglighet. Att MFD ändå påpekar vikten av detta är för att det saknas kunskap om vikten av tillgänglighet som en nödvändighet för att inkludera alla i det digitala samhället.

Avsnitt 15.7.1. Demokratisk delaktighet ska utgöra ett mål i funktionshinderspolitiken

MFD har i regeringsuppdrag att senast 30/6 2016 ta fram och lämna förslag på en struktur för genomförande, uppföljning och inriktning för den framtida politiken inom funktionshindersområdet¹. Utredningens förslag beaktas i MFD:s rapport.

MFD har också, som framgår av betänkandet, i uppdrag att genomföra en undersökning av den demokratiska delaktigheten mellan valen bland personer med psykisk funktionsnedsättning. Myndigheten ska dels kartlägga deltagande och delaktighet mellan valen för gruppen, dels beskriva faktorer som kan påverka

¹ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2015/05/uppdrag-att-ta-fram-forslag-pa-struktur-for-genomforande-uppfoljning-och-inriktning-inom-funktionshindersområdet/>

förutsättningarna för demokratiskt delaktighet². En proposition bör eventuellt invänta den kunskap som inhämtas, alternativt bereda möjlighet att ta in kompletterande delar utifrån den kunskap som studien genererar.

Avsnitt 15.7.7. Funktionshindersråd bör finnas i alla kommuner och landsting

MFD tillstyrker, med synpunkten kring bedömningen att kommuner och landsting, i enighet med utredningens förslag 11.5.1 (se ovan) bör verka för att försäkra delaktighet och inflytande för alla, oavsett funktionsförmåga. Därmed bör dessa aktörer tillförsäkra att samtliga arenor och kanaler för att komma till tals inför politiska beslut är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Avsnitt 15.7.3. Rätt till särskilt stöd och särskild service vid genomförandet av politiska förtroendeuppdrag.

MFD tillstyrker, och delar bedömningen att personer som blivit beviljade insatser ska få en bedömning av tid som även omfattar fullgörande av politiska förtroendeuppdrag.

Det faktum att det tycks finnas skillnader i bedömningen kring stöd och service för gruppen, att regler kan skilja sig åt på lokal nivå, att reglerna är detaljerade och förekommer i olika regelverk samt att fler än en myndighet fattar beslut innebär att det behövs en tydligare styrning för att säkra individens rätt och möjlighet att delta i politiska sammanhang. I förlängningen handlar det om att trygga den politiska jämlikheten genom att säkra möjligheten att fullgöra ett förtroendeuppdrag oavsett bostadsort eller funktionsförmåga.

Myndigheten anser därför att denna rättighet bör tydliggöras ytterligare, i både vägledande dokument och i kommunallagens fjärde kapitel, för att garantera allas möjlighet att genomföra ett politiskt förtroendeuppdrag.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har vikarierande generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschefen Nina Lindqvist och utredaren Karl-Oskar Öhman (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

² <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2015/12/uppdrag-till-myndigheten-for-delaktighet-att-genomfora-en-undersokning-av-den-demokratiska-delaktigheten-mellan-valen-bland-personer-med-psykisk-funktionsnedsattning/>

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén

N.N